

מראי מקומות - יבמות

ב:

א. ואשת אחיו שלא הי' בעולמו

פרש"י, דאם נולד לוי, האח שלא הי' בעולמו, לאחר מיתת אחיו ראובן שמת בלא בנים, ואח"כ ייבם שמעון אשת ראובן, ומת בלא בנים, עדיין אסורה ללוי. והעיר הריטב"א דפרש"י לכ"ע, אף לר"ש (דלקמן יח: יט), דלמסקנא ס"ל לר"ש דבייבם ואח"כ נולד מותרת לו, ונתקשה הריטב"א למה דחק רש"י לפרש אף לפי ר"ש. ובביאור מח' ר"ש ורבנן, ביאר הקובץ הערות (א, ב) דס"ל לר"ש דהיסוד של "נאסרה" הוא דצריך להיות דהיתה אסורה עליו בשעת נפילה, אבל בלא"ה לא אמרי' דנאסרה עליו עולמית. וא"כ, היכא דייבם ואח"כ נולד, דכשנולד לא היתה עדיין במצב של נפילה, בזה ס"ל לר"ש דשפיר יכולה להתייבם לו. ומה דפליגי רבנן עלי', זהו רק משום דמקרא נלמד דעדיין יבומין ראשונים עליה, אבל ביסוד לא נח' עלי' דר"ש.

ב. או שנמצאו איילוניות

הביאו תוס' הא דאי' לקמן דקטנה אינה מתייבמת דלמא תמצא איילוניות, והק' דתתייבם ממ"נ, אם אינה איילוניות, שפיר תתייבם, ואם איילוניות היא, ג"כ שפיר תתייבם, דהא קדושי אחיו לא הי' קדושין, וא"כ אינה אשת אחיו. ותני' ר' אברהם מבורגויילה דמתני' מיירי בשנמצאת איילוניות בחיי האח והקפיד, אבל אם כבר מת האח ולא ידע, אולי לא הי'

מקפיד אם הי' יודע. והק' תוס' ע"ז מהא דתוספתא דאי' דאף בנמצא איילוניות לאחר מיתת הבעל צרותיהן מותרות, אלמא דלא חיישינן דלמא לא הי' מקפיד, אלא אמרי' דודאי לא הי' קידושיה קידושין. ותני' רעק"א, דודאי רובא דאנשי קפדי ומיעוטא לא קפדי, ומש"ה בנמצאו איילוניות לאחר מיתת הבעל צרותיהן מותרות, דאזלי' בתר הרוב דמסתמא הי' מקפיד. אבל בההיא דקטן וקטנה, דר"מ הוא דסבר לא חולצת, דחיישינן למיעוטא, לדידי' שפיר חייש שמא האח הי' מהמיעוט שלא הי' מקפיד. וביאר דכיון דב' מיעוטים אלו [דנמצאת איילוניות, ושהוא אינו מקפיד] אין שייכים להדדי, ממילא אי"ז נחשב מיעוטא דמיעוטא [דהא אף ר"מ לא חייש למיעוטא דמיעוטא].

וע"ע בשער המלך (מקוואות י, ו ד"ה ודע שמדברי התוס') שהק' דלמה אינו יכול לייבמה מכח ספק ספיקא, ספק דלמא לאו איילוניות היא, ואת"ל איילוניות היא, דלמא הי' מקפיד, ונמצא דהקדושין הי' מקח טעות ומותרת לו. והוכיח מכח זה דס"ל להתוס' דכל היכא דאפשר לברר א' מהספיקות צריך לבררו, ולא אמרי' ס"ס לקולא, וא"כ כיון דכאן יתברר הדבר אם איילוניות היא או לא [אף שלא יתברר עכשיו, אבל לאחר זמן יתברר], ממילא אין יכולין להתירה מכח ס"ס.